

Rīgā, 2020. gada 30. martā
Reģ. Nr. 3.6/57

Zemkopības ministrija
pasts@zm.gov.lv

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
pasts@varam.gov.lv

Augsti godātie ministri!

Vēršamies pie Jums saistībā ar vides un klimata izdevumu uzskaites principiem Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) izdevumos nākamajā programmēšanas periodā.

Latvijas Dabas fonds (LDF) atbalsta Latvijas pievienošanos Eiropas Savienības (ES) ambiciozo valstu grupas paziņojumam par Eiropas Zaļā kursa nozīmīgumu ekonomikas atlabšanā, par kuru Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ziņoja šī gada 9. aprīlī. Paziņojumā uzsvērts, ka risinot COVID-19 radītos globālos un nacionālos izaicinājumus, nedrīkst aizmirst par vides un klimata jautājumiem. Pilnībā atbalstot šo apņemšanos, vēlamies norādīt uz iespējamajiem riskiem finansējuma uzskaitē vides un klimata jautājumu risināšanā, kas saistīti ar Kopējās lauksaimniecības politikas reformu.

Latvijas Dabas fonda prioritāte saistībā ar KLP reformu ir iestāties par to, lai videi paredzētie līdzekļi KLP budžetā tiek atvēlēti tām darbībām, kuras dod vislielāko ieguldījumu vides kvalitātes uzlabošanā un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, kā arī klimata ietekmes mazināšanā. Ņemot vērā jaunajam periodam uzstādītos ambiciozos vides un klimata mērķus, uzskatām, ka klimata un vides pasākumiem atvēlētajam KLP budžetam ir jābūt lielākam un ir jāpaaugstina arī pasākumu kvalitāte.

Somijas prezidentūras izskaņā (2019. gada nogale) tika ierosināta jauna vides izdevumu uzskaites pieeja, nosakot vienotu procentuālo daļu no visa KLP budžeta, nevis piemērojot atsevišķu vides izdevumu uzskaiti gan 1. pīlārā (ekoshēmām), gan 2. pīlārā. Jau tajā laikā dažas valstis (Nīderlande, Dānija, Zviedrija) puda atbalstu stingrākai pieejai, kas paredz pie vides pasākumiem uzskaitīt tikai mērķtiecīgus pasākumus, taču citas valstis atbalstīja Somijas prezidentūras priekšlikumu, savu viedokli pamatojot ar to, ka “ieguldījums”, ko 1. pīlāra pamatienākumu atbalsts dod videi, tomēr būtu jāiekļauj vides izdevumu aprēķinā (pamatojot to ar Nosacījumu sistēmas prasībām, kas sasaistītas ar vides pamatstandartu ievērošanu).

Lai gan stingrāka pieeja (piemēram, par vides uzdevumiem uzskaitot tikai ekoshēmas 1. pīlārā un dažādus mērķtiecīgus pasākumus 2. pīlārā) nebūt negarantē to, ka visi ieguldītie vides līdzekļi būs ar visaugstāko atdevi videi un dabai, tomēr uzskatām, ka tas ir labākais pieļaujama scenārijs. Turpretim, ja vides izdevumu aprēķinā iekļauj pamatienākumu atbalstu, kas nekādā veidā negarantē labvēlīgu ietekmi

uz vides problēmu risināšanu, tad tas padara vides izdevumu uzskaites minimālā sliekšņa noteikšanu par bezjēdzīgu.

Par spīti šiem apsvērumiem, jaunākais Lauksaimniecības un zivsaimniecības Padomes ierosinājums paredz:

- Noteikt 30% sliekšni no visa KLP budžeta vides mērķiem (86. pantā);
- Izveidot jaunu 86. a pantu, kurā uzskaitītu, ka pie vides izdevumiem būtu pieskaitāmi arī 40% no pamata ienākumu atbalsta maksājumiem (KLP 1. pīlārā) un 40% no maksājumiem par dabas ierobežojumiem (KLP 2. pīlārā).

Pašreizējā situācijā Lauksaimniecības un zivsaimniecības Padomes priekšlikums nozīmētu to, ka jebkurai valstij, kas iekļauj pietiekami lielu daļu no KLP budžeta pamatienākumu atbalstā, un atbalstā par vides ierobežojumiem, visdrīzāk, nebūtu vajadzīgas ne ekoshēmas, ne agrovides maksājumi, un tās joprojām varētu apgalvot, ka ir izpildījušas minimālo izdevumu sliekšni, kas jāvelta videi. Arī nesen publicētajos Eiropas Komisijas novērtējuma ziņojumos par KLP ietekmi uz klimatu, ūdeni un bioloģisko daudzveidību¹, ir paustas nopietnas šaubas par tiešo maksājumu labvēlīgo ietekmi uz vidi.

Pamatojoties uz augstāk rakstīto, aicinām Latviju neatbalstīt Lauksaimniecības un zivsaimniecības Padomes piedāvāto 86. a panta un 87. panta redakciju, un saglabāt stingrāku vides izdevumu uzskaiti, aprēķinā iekļaujot tikai tās intervences, kas patiešām sniedz nepārprotamu ieguldījumu vides mērķu sasniegšanā.

Latvijas Dabas fonds atzinīgi vērtē līdzšinējos Zemkopības ministrijas centienus attiecībā uz vides pasākumu izvēli KLP stratēģiskajā plānā un cer uz konstruktīvu dialogu arī turpmāk. Mēs aicinām Vides un Reģionālās attīstības ministriju aktīvi iesaistīties šajā kritiski svarīgajā procesā, lai nodrošinātu pilnvērtīgus priekšnosacījumus un finansējumu vides problēmu risināšanā gan Latvijā, gan Eiropas Savienībā.

Ar cieņu,
Ģirts Strazdiņš
Latvijas Dabas fonda direktors

A.Briedis t.26309648
andrejs.briedis@ldf.lv

ŠIS DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

¹ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/evaluation-policy-measures/sustainability/impact-cap-habitats-landscapes-biodiversity-0_en